

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La situațiune.

IV.

Am afirmat în articolul precedent, că *causa scolară* este terenul pe carele ne putem uni cu toții.

Asta o susținem fără rezervă.

Ací ambele biserici pot merge mână în mână și suntem siguri, că inteligența laică va spriginí pe episcopat cu tótă căldura întru apărarea drepturilor garantate prin lege și întru dezvoltarea aceloră.

Ací nici din partea episcopilor nu pôte sub-versa nici o șovăire față cu guvernul, căci *causa scolară* este și *causă bisericească*, și unde este *causă* de a se espune episcopul pentru biserica sa, n'are să caute, dacă îi place puterii sau ba? ci să caute cine este pe teren legal? dacă guvenul des consideră legea, datoria episcopului este să se espună și viața pentru biserica, pentru turma sa.

Casuri de acestea și în timpul mai recent am vădut chiar și dela episcopatul romano-catolic, dela primatele însuși, fără ca prin asta să se fi alterat și bănuít loialitatea lui cătră tron și cătră legi.

Ca însă cel puțin în această cestiune se putem lucră cu efect și în solidaritate, cu tot dreptul putem cere și noi cu „Luminătorul” ca „mai marii bisericii unite se iasă din cuiburile lor solitare, se iasă din reserva lor” *sistematică*, și să se facă mai multă lumină decât până aci.

Ce face și ce a făcut episcopatul, consistoriile și toți factorii chemați a apără scolile gr. or. române, sunt cunoscute tuturor celor ce vor să le cunoscă.

La gr. or. aceste lucruri se petrec în vederea lumii, ce fac episcopii și consistoriile se raportază la sinode și la congrese, în casuri mai grave iau concluse și sinodele și congresele, ér protocoalele acestora se tipăresc și sunt accesibile pentru ori-cine; din contră, ce face episcopatul gr. cath. și ce se petrece în sinul consistoriilor gr. cath. nimie nu scie, fie chiar de interes general național.

Și astă tainuire credem, că a contribuit mult la consternațiunea generală, ce a produs cazul gimnasiului din Beins, a contribuit și prin aceea, că precum vedem și din „Gazeta Transilvaniei”, nimeni nu este orientat despre pozițiunea gimnasiilor gr. catolice în statul nos-

tru, ér cei ce din pracsă și din acte *sciu pozitiv*, cum stă lucrul, nu vinca să se facă lumină.

Că prelații bisericii gr. or. așa pricep afacerile scolare cum le am definit noi, și că cu deosebire Metropolitul nostru în astă cestiune bucurosi face și în cas de necesitate și în viitoriu va face *causă comună* cu biserica gr. catolică și cu inteligența laică, credem, că după faptele din trecut *nimene nu pôte trage la îndoelă*; căci este lucru sciut, că în reședința noastră metropolitană s'a inițiat lupta comună în contra proiectului de lege pentru introducerea limbei magiare ca studiu obligatoriu în scólele elementare.

Ba metropolitul nostru a făcut și mai mult.

La timpul și la locul seu el singur a luptat și pentru gimnasiile gr. catolice, — anume în anul 1883, când s'a pertractat în casa magnaților articolul de lege XXX despre scólele medii, aceea lege la care negreșit se va fi provocând ministrul de culte și instrucțiune publică în afacerea gimnasiului gr. cat. din Beins.

Pertractarea s'a început în Lunea Pascilor românesci, și pôte că nu fără intențiune s'a defipt terminul pe aceea și.

Metropolitul nostru, după ce cu o săptămână mai înainte, când s'a defipt ziua pertractării, nu i s'a primit propunerea de amânare până după sârbătorile noastre, deși afară de Santele Pasci, cari reclamă pe episcop la reședința sa, mai avea înaintea ușii și deschiderea sinodului archidiecezan cu multele sale lucrări pregătitoare, a preferit a se lipsi de tóte acestea, cari în fie-care an se repetă, și pentru momentuositatea cauzei a rămâné în Pesta și a se pregăti pentru apărarea cauzei scolare.

La pertractare, deși din proiect era evident, că gimnasiile confesionale gr. catolice sunt mai amenințate decât cele ale confesiunilor cu autonomie bisericească, dintre prelații bisericii „mai bine situată și astăzi mai bine păstorită” cum ni-o presentă „Tribuna” *nici unul n'a participat*, ci la pertractarea generală întreg episcopatul român a fost reprezentat numai prin metropolitul nostru și prin episcopul Aradului, ér la cea specială numai prin metropolitul, carele, la un proiect de lege de 73 §§ a făcut 42 de amandamente, și anume la §§ 2, 3, 4, 7, 8, 9, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 41, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62,

63, 65, 66, 69, 70, între cari unele principia,le forte ponderóse, basate pe legea de naționalitate, unul special pentru gimnasiul din Năsăud, ca să se susțină și pentru acela drepturile, cari în § 41 se susțin pentru gimnasiile „statului catolic” din Transilvania.

Tóte acelea propuneri și motivarea lor s'au publicat atunci în diariul nostru, celelalte diare nici notițe n'au luat de ele, ba s'au aflat și omeni, cari își băteau joc de ele.

Dacă se primiau propunerile metropolitului nostru, și mai cu sémă cele propuse la § 8, astăzi nici pe lângă cea mai réuvoitoare interpretare a legii nu s'ar pôte întemplat la Beins aceea ce s'a întemplat, și de ce ne temem, că va urmá și la alte gimnasil.

Dacă atunci fie-care archiereu român își făcea datoria, dacă se pune la cale o luptă solidară și energică, pôte că ministrul Trefort se induplecă a primí unele dispozițiuni favoritoare pentru gimnasiile române gr. catolice, cari erau și sunt mai amenințate, acesta însă nu s'a întemplat, ér vina negreșit nu o pórtă episcopatul gr. or. . .

Mai observăm aci, că sunt în rătăcire și în necunoscința de *causă* aceea, cari afirmă, că ceea ce s'a întemplat astăzi cu gimnasiul gr. cath. din Beins, mâne se pôte întemplat cu gimnasiile greco-orientale; căci până când este în vigoare art. de lege XXX din 1883 asta nu se pôte întemplat, fiind gimnasiile confesionale ale bisericilor autonome în privința limbei de propunere scutite prin § 7 al acelei legi, ér cele catolice, între cari se subsuméză și cele gr. cat. se consideră, după noi pe nedrept, dar este faptă că se consideră, de aceea, cari incap în conceptul „a vallás és közoktatásügyi minster rendelkezése és közvetlen vezetése alatt”, „cari stau sub dispozițiunea și conducerea directă a ministrului de culte și instrucțiune publică” și ca atari după §. 8 al acelei legi, în privința planului de învățământ sunt supuse discrețiunii ministrului, având el a ține cont numai de referințele locali, un termin forte elastic.

Dar dacă a fost așa în trecut, nu urméză se fie tot așa și în viitoriu, ér asta atárnă pur și simplu numai dela episcopatul gr. catolic.

Precum pôte acel episcopat se participe, și participă de câte ori îl provócă primatele romano-catolic, în afaceri bisericesci ca-

FOIȚA.

Din literatura populară a Zarándului.

Colindele.

V. Colindă.

(Colectată în Valea-Brad).

Maica sfântă-și purcedea
Domnului Domn de a nostru.*)
Prin pometul raiului,
De-a mirosul florilor.
Grele munci o d'ajungea
Se lua și se ducea
La dumbră de plopuț verde
Și din graiu așa-i grăia:
Stăi tu plop de-a lopăirea
Să mi-ș nasc un fiuț sânt
Fiuț sânt p'acest pământ.

Plopul sémă nu băga
Și mai tare lopăia:
Maica sfântă-l blăstéma:
Fireai tu plop blăstemat,
De mine, de Dumneșeu
Mai tare d'un fiu a meu,
Și tu stare să nu ai

*) Să se repeteze la fie-care rënd.

Nici în lin, nici în senin

Maica sântă-și purcedea
Prin pometul raiului
De-a mirosul florilor
Grele munci o d'ajungea
Se lua și se ducea
La grașduțul cailor
Și din graiu așa grăia:
Stați voi cai de-a rompanirea,
Să mi-ș nasc un fiuț sânt
Fiuț sânt p'acest pământ!!

Caii sémă nu băga
Și mai tare rompania,
Maica sfântă-i blăstéma:
Fireați voi cai blăstemați
De mine de Dumneșeu
Mai tare de-un fiu de-a meu
Și voi saț să nu aveți,
Numa'n ziua de Ispas
Ș'atuncea numai un cias

Maica sfântă-și purcedea
Prin pometul raiului,
De-a mirosul florilor
Grele munci o d'ajungea
Se lua și se ducea
La umbra de tisă verde
Tisa verde, cum se vede
Cleombi în jos că slobozia
Maicei sfinte îi umbra,
Maica sfântă o alduia
Fireai tisă alduiță

De mine, de Dumneșeu,
Mai tare de-un fiu de-a meu
Să fii erna ca și vara

Maica sfântă-și purcedea
Prin pometul raiului
De-a mirosul florilor
Grele munci o d'ajungea
Se lua și se ducea
La escluța boilor
Și din graiu așa grăia:
Stați voi boi de-a rumegă
Să mi-ș nasc un fiuț sfânt.
Boii dacă o vedea
'Napoii mi se dedea
Maicei sfinte-ii aburau,
Maicei sfinte îi ușurau,
Maica sfântă îi alduia:
Fireați voi boi alduiți
De mine, de Dumneșeu
Mai tare de-un fiu de-a meu
Și voi boi să fii sântui
În brășduța plugului
Până plugariul prânșesce
Bou'n brazdă odihnesce.

VI. Colindă.

(Colectată în Terețel.)

Colo, jos, Dómne mai în jos,
„Liu molin, ler molin“*)

Să se repeteze la fie-care rënd.

Jos, la dumbruța ceriului
Sede-și maica Domnului
C'un fiuț micuț pe brațe
Fiuț plânge, stare n'are,
Maica sa din graiu grăiare:
Taci tu fiuț, taci tu dragă,
Că ție maica ți-o da
Două mere, două pere,
Două țife d'albe a mele.
Fiuț plânge stare n'are
Maicása din graiu grăiare
Taci tu fiuț, taci tu dragă
Că maica ție ți-o da
Cheițele ceriului,
Care s'or loví din ele
Să descui raiul cu ele.
Tu să fii mai mare'n raiu.

Ia! te uită, maică uită
Colo sus la Rusalim!
Este-un pom mândru 'nflorit
Cu florile de argint
Jos, la umbra pomului,
Sunt trei mesteri, mesteresc
Cruce domnului croesc
Și trei fauri făuresc
Rup la cue de oțel
Tot la mine să le bată
Tot prin palme și prin talpe.

tolice, la conferențe comune cu episcopatul romano-catolic, ar pute, cel puțin așa credem noi „șismaticii“ — se participe episcopii români gr. catolici, în afaceri școlare românesce, la conferențe comune cu episcopii români gr. or. Asta întru nimica n'ar altera punctele „sânței uniri.“

Și ce edificătoare ar fi pentru necăjitul popor român astfel de conferențe! Cât bine ar pute rezultă din asemenea conveniri în toate privințele pentru poporul român!

Nimic nu se recere altă, decât să se lapede unii — că nu toți sunt stăpâniți de aceea slăbiciune — de superstiții, că ar fi în detrimentul „sânței uniri“ ca episcopii uniți să trăască în frățietate și să se consulte împreună cu episcopii „șismatici.“

Inceputul însă trebuie să-l facă Blașul, și încă nu numai pentru-că acum El urmăzează la rând, ci și pentru-că după cele pățite în trecut, demnitățile bisericești noastre nu permite ca Sibiiul să se mai espună la o desconsiderare de carea a avut parte în cestiunea limbei magiare în școlile elementare.

Atunci Sibiiul a trimis o deputațiune de bărbați fruntași la Blaș să-i aducă la cunoștință pașii ce intenționează să-i face, și să-l roge ca și biserica gr. catolică să conlucre și ce se va face să se facă în conștelegere.

Deputațiunea s'a rentors cu răspunsul, că Blașul consimte.

Dup'aceia metropolitul nostru a comunicat pentru conștelegerea ulterioară cu metropolitul din Blaș și ziua, când deputațiunea noastră se va afla în capitală.

Blașul n'a mai răspuns nimic.

În Budapesta, Metropolitul nostru, îndată după sosire a sciricit la otelul la carele de regulă trage Escelenția Sa din Blaș, dacă se află acolo sau ba?

De acolo a căpătat răspunsul că: Esc. Sa a plecat deja la Viena.

Sosit la Viena, Metropolitul nostru a întrebat de locuința Metropolitului din Blaș, cu intențiunea ca să se înțelgă la oaltă în privința modului de procedere.

A primit răspunsul că, „Metropolitul din Blaș cu episcopul din Lugoș au fost eri în audiență la Maiestatea Sa, ér astăzi au plecat cătră casă.“

Astfelu deputațiunea noastră, neputând nici în tr'un chip conveni cu episcopatul gr. cath. și-a staverit teostul petițiunii și s'a prezentat la Maiestatea Sa singură sub conducerea metropolitului nostru.

Ce cuvinte a adresat metropolitul din Blaș cătră Cororă și ce răspuns a obținut? nime din public nu șcie până în ziua de astăzi.

Cuvântarea metropolitului nostru și răspunsul Maiestății Sale precum și adresa deputațiunii cătră Cororă a doua și au fost publicate în toate diarele, și la timpul se s'au substernut sinodului și congresului, și se află toate tipărite.

După rentorcere acasă, metropolitul nostru a comunicat adresa noastră precum și răspunsul Maiestății Sale cu metropolitul din Blaș „dorind prin această a continuă conștelegerile de până acum în acest obiect“.

La acestea n'a căpătat nici un răspuns dela Blaș.

Toate acestea le-am comunicat precum le-a spus metropolitul nostru la masa sa, în prezența mai multor oșpeți, unii gr. cath., chemați după terminarea afacerii anume ca să le raporteze, și s'a spus nu ca să remănă secret, ci ca să se șcie, deci credem că n'am comis nici o indiscrețiune prin publicarea lor.

Când s'a desbătut proiectul de lege în casa magnaților, și metropolitul din Blaș și episcopul din Lugoș au apărat pozițiunea românilor cu totă bărbăția în tocmă ca metropolitul nostru și ca episcopul Aradului.

Individual deci acești doi prelați ai bisericești gr. catolice au apărat cauza alături cu prelații bisericești gr. orientale, — dar luptă solidară n'a fost ba, până când biserica gr. or. s'a prezentat cu totă șosibila autoritate, toți episcopii cu deputațiuni din cler și din laici, din toate diecesele, biserica gr. cat. nici măcar pe toți episcopii și nu i-a putut angaja la luptă, ér de o acțiune solidară s'au ferit și acei doi prelați, ei vor fi șciind pentru ce?

După o astfel de precedentă credem, că nici însuși Escelenția Sa metropolitul Vancea nu va as teptă, ca în viitoru metropolitul nostru să iee inițiativa la o luptă comună, căci și dacă după „Tribuna“ este „ași mai rău situată“ și mai rău păstorită“ biserica noastră, umilită totuși nu ne-ar plăcé să o vedem, — păstorii ei însă sunt atât de lu-

minați și de buni români, în cât și după celea petrecute, provocați de frații lor gr. catolici la luptă comună românescă, nu ne îndoiim că se vor angaja cu tot zelul și cu totă sinceritatea.

Să vedem!

Revista politică.

De un timp încóce foile ruse se ocupă mereu cu raporturile monarhiei noastre și în special cu politica ei orientală. Deși de mai multe ori a declarat presa rusă, că privesce cu mult indiferentism asupra acestei politici, deóre-ce popórele slave din peninsula balcanică sunt cu mult mai pătrunse de misiunea, ce o au, decât de a se lăsă conduse de pornirile diplomației austro-ungare, totuși îndată-ce a simțit, că guvernul bulgar a intrat în pertractări cu cei din Viena pentru împrumutul bulgar, presa a început atacurile și amenințările ei obicinuite.

Pe timpul tractărilor „Novoie Wremia“ scria, că dacă guvernul austriac va permite ca împrumutul să se facă la bursa vieneză, atunci totă lumea va trebui să admită, că Austro-Ungaria recunoșce legalitatea lucrurilor în Bulgaria. E numai întrebare, șicea cestionată fóie, dacă această procedere va corăspunde și intereselor europene și mai ales va corăspunde ea declarațiunilor, cari le-a făcut contele Kalnoky înainte cancelariului german Bismarck la ultima întâlnire, ce o au avut. Din atitudinea și soluțiunea, ce va dá Austro-Ungaria acestei cestiuni, se va vedé, dacă ea a fost sinceră, când a făcut declarațiunea, că Austro-Ungaria doresce să trăască în cea mai bună prietenie cu Rusia.

Fiind acum cotarea împrumutului bulgar la bursa vieneză un lucru indeplinit, întréga presă rusă și varsă focul mâniei asupra monarhiei noastre în trebuințând cele mai aspre și mai vehemente espreșiuni.

Consimțământul guvernului austriac, șice presa rusă, e cea mai flagrantă vătămăre a tractatului de Berlin.

Austro-Ungaria a voit să arete lumii, că recunoșce legalitatea principelui Ferdinand, ceea-ce Rusia pentru bunăstarea și liniscea europeană nu póte să o lase să trecă ușor la ordinea șicei, căci această este un eveniment, ce se împotrivesce cu totul di recțiunii politice, ce o urmăzează Rusia. Prin pasul, ce l'a făcut Austria, diplomației rusesce îi e fórte ușor a declară de vătămăre știpulațiunile tractatului de Berlin și a se scutură de acel tractat. Rusia nu mai póte suferi șpriginul celor din Viena dat usurpatorilor din Sofia. Rusia va trebui să grabăscă, fie măcar prin mijlocirea celor din Berlin, a admoniá pe Austria să fie mai cu judecată, căci în cas contrariu tot lucrul póte luá caracterul unui adevărat casus belli. Provocării Rusiei trebuie să i se dea un caracter internațional și toate puterile, cari au semnat tractatul de Berlin să se pronunțe asupra atitudinii Austriei pentru-că Rusia șcie de ce are să se țină în viitoriu. —

În Frankfurt a avut ocașiune împăratul german a se pronunță cu privire la atitudinea sa politică. În un toast ca răspuns la vorbirea primariului suprem, Miquel, conducătoriul național-liberalilor, a dis împăratul, că șcie aprețu binecuvântările păcei și șperă, că și dănsului îi va succede ca și antecesorilor și a manșiné pacea. Totă năsuința mea, întréga mea activitate, a șis împăratul, sunt îndreptate într'acolo ca patria mea să fie privită mare, puternică și vėđută. Insuflețit de acest principiu m'am urcat pe tron și în aceste idei trăesc. M'am convins ași, ce róde au adus anii, succedându-le antecesorilor mei a manșiné pacea. Dacă va vrea Dșeu și năsuințele mele vor fi încununate de acelea și succese.

La urma vorbirei împăratul laudă pe primariul și această distincțiune, ce i-o a arėtat a provocat mare șensațiune, în toate cercurile conducătoare din Berlin. Acesta e și motivul, că presa berlinesă se ocupă în detaliu cu raporturile dintre diferitele grupuri politice și o parte a presei aduce laude mari dlui Miquel, că s'a făcut vrednic de atențiunea demonstrativă a împăratului și-l salută chiar ca pe vitoriul cancelariu al Germaniei.

În șfășit mult asteptatul firman pentru amnestia cretensă a fost publicat. El cuprinde 11 puncte care în esență conțin următoarele: Dărata funcțiunii guvernorului general nu mai e mărginită. Numărul deputaților adunării naționale cretense se reduce la 57, anume 35 creștini și 22 mohamedani; alegătorii și anume din fie-care comună câte 5 se adună în locurile principale ale cantónelor. Gen darmaria, carea până acum se compunea dintre indigeni, se va formă dintre locuitorii celorlalte provincii, nu vor fi eschiși însă nici indigenii. Deciuăla se va șocoti după mediul celor 6 ani din urmă, luându-se de basă 3 ani roditori și 3 neroditori.

Punctul din urmă privesce amnestia.

În urma acestor dispoșițiuni mai multe familii cretense, care s'au adăpostit în Atena, Corin etc. s'au întornat éráși. Liniscea însă nici acum nu e restabilită pe deplin. S'au încins mai multe încăerări între cetățeni și soldați și în timpul din urmă s'au făcut și vėrsări de sânge

Simeon Popescu.

(Urmare.)

Dacă față de persoanele interesate în aceste afaceri, cari toate sunt inteligente și ómeni cari șciu cumpăni ce i-se cuvine și ce nu i se cuvine protopopului, și chiar pentru-că sunt inteligente sunt și mai darnice — a cutezat acusatul șef-formeze pretensiuni atât de esorbitante pentru-că și a împlinit datorința ca protopop, ve puteți închipui ce va fi făcând el când are de lucru cu bieții țerani, cari nici se șciu apăra, nici nu șciu ce este permis și ce nu e-te permis protopopului să pretindă pentru actul seu oficial?

Din toate acestea se vede lămurit și limpede, că acusatul protopop „model“ cum îl accentuă organul seu „Tribuna“, s'a pus pe jaf să se îmbogățescă, și că nu binele bisericești și al credincioșilor încredințați conducerei lui este școpul funcțiunii lui de protopop, ci punga lui, protopopiatul pentru dănsul este un teren de esplotat din punct de vedere material.

Dar în fine

5. Me provoc și la cazul, carele în primăvara anului acestuia îl vorbia totă lumea prin Sibiiu, al lășământului Ecaterinei Momolo Cardini dia Bucuresci.

În casul acesta pe șema unor pretendenți dăduse acusatul unele date, ce a aflat în archiva parohiei noastre cu privire la copii fostului membru al fostei companii grecesce de aici: Timoteiu Georgevici — avocatului C. L. din Bucuresci.

Tot în această cauză a dat documente și preotul din suburbiul inferior George Bobeș, pe basa căroră un rând de pretendenți au isbutit a fi recunoscuți și au căpătat șume considerabile din lășământul amintit.

(Aci cu provocare la martori și la documente publice — act notarial — se constată o șpeculă ne mai pomenită cu oficiul seu de paroch. Cum s'a șolvit dl Popescu ca să dea și se procure date și otelierului din Sibiiu Tunyogi, carele în 1887 și el ca reprezentantele erėdilor lui Constandin, fiului lui Timoteiu Georgievici umbra după milióne, dar în fine s'a mulțamit cu o șută și câteva mii de franci, ce i-a școs dela dl L. și șoții în urma învoelii ce o au încheiat înainte dlui notariu public P. Nemeș din Brașov. Cum și-a intreruptura din Tușnad și la dorința lui Tunyogi și a advocaților lui din Bucuresci s'a rentors la Sibiiu, dar n'a tras la locuința sa, ci la otelul lui Tunyogi, unde a stat mai multe șile, unde și-a dus matriculele și alte documente parohiale și în șocietatea ștrėinilor interesați a pregătit documentele necesare, apoi re bene gesta, după-ce și-a asigurată șume fabuloșe pentru șumul de reușită — din otel éráși s'a rentors la Tușnad.

Considerând însă, că aici este vorbă și de cauze private, cari póte și acuma stau sub pertractare și de interese private, cari nu pot formă obiect de publicitate din incident ștrėin — aceste detaliuri nu le public.

Un șcandal acesta ne mai pomenit și o compromisiune pentru biserica noastră, de carea vorbia totă lumea prin Sibiiu prin localuri publice în timpul acela, spre batjocura și rușinea noastră a tuturor. *)

(Va urmă.)

*) Chiar à propo se publică în „Pester Lloyd“ din 7 Iunii a. c. o corespondență din Bucuresci ddo 4 Iunii de următorul cuprins: „(Proces pentru o ereditate de două milióne). Procesul relativ la ereditatea după vėduva Ecaterina Cardini Momolo reposită în Bucuresci, carele deja de mai mult timp ocupă șerculile noastre juridice, a intrat într'un nou stadiu de dezvoltare, prin validitatea pretensiunilor de ereditate a dómnei de Somogyi n. Rétyi mare proprietară în Moha. Dómna Iuliana de Somogyi adecă: combatte validitatea hotărırilor luate de tribunalul din Bucuresci în cauză eredității, ce reprezintă o valóre de cel puțin două milióne de fl. remase de Momolo, reposită fără testament, prin cari totă averea repositatei s'a adjuceat advocatului de aici Constantin Leca, ca celei mai de apróre rude a repositatei miliónaire. Tribunalul de aici, pe basa estraselor matriculare, ce le a produs agenții de eredități (Erbschaftswerbern) de aici a purces din convingerea, că, reposita după nascere ar fi fost Ecaterina Georgevici, ér Constantin Leca ar fi cel mai de apróre erede al ei“ (Aci se șice apoi, că ea ar avea doveđi, că reposita s'a născut în Moha și că a fost sora ei, dar nu și-a putut validata dreptul nici pe calea șconsulatului austro-ungar din Bucuresci, nici la tribunal, ci în fine a cerut intervențiunea ministrului de esterne contele Kálnoky rugându-l să esopereze o investigațiune șeveră și punerea sub șecuestru a verei mobile, ce aparține la lășământul Momolo, apoi încheie astfelu):

„Nu este neinteresant, și la totă întemplantă nu este în favorul erėdilor recunoscuți până aci de cătră judecătóriile române, dovada produsă de dna Iuliana de Somogyi în rugarea sa cătră ministru, că estrasele matriculare și documentele despre necsul de înrudire, pe basa căroră s'a adjuceat ereditatea advocatului Constantin Leca, provin dela fostul dar pentru iregularități demisionatul (?) protopop greco ortodox din Sibiiu Simeon Popescu, carele de când e demisionat din postul seu (?) fără nici un venit evident, trăescă lumea albă aci în Bucuresci“. („Ohne jedwedes nachweisbare Einkommen, hier in Bukarest, ein völlig sorgenloses Leben führt“).

Asta nu va fi tocmă adevărat, căci dl Popescu este profesor de teologie în Bucuresci, și ca atare are șalariu din carele un călugăr modest póte trăi cinstit. Aut.

Convocare.

Toți membrii reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Cluș Turda, prin această — conform hotărârii comit. central, ținută în Cluș la 21 Novembre a. c. — se convocă la adunarea generală, ce se va ține în 6 Decembre st. v. a. c. la Agâr bicu, la care cu toată stima se invită toți binevoitorii înaintării învățământului a luă parte.

Programa.

Ședința I. a. m. în 6 Decembre.

1. Participarea cu toții la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării prin presidiu.
3. Constatarea membrilor prezenți și înscrierea de membri noi.
4. Statorirea definitivă a programei adunării generale.

Ședința a II-a p. m.

5. Raportul comitetului central.
6. Alegerea unei comisiuni cenzurătoare.
7. „Cum și prin ce mijloace am pute face scôla plăcută elevilor“? Disertare de G. Prigónă.
9. Tractarea Nrului „10“ ca prelegere practică de Filimon Ignat.

Ședința a III-a a. m. în 7 Decembre.

9. „Cum și prin ce mijloace am pute dezvoltă cultura inimei elevilor“? disertare de V. Teotelecan.
10. Desbatere asupra unui regulament al afacerilor interne a reuniunii, recomandat de membrii G. Prigónă și V. Teotelecan.
11. Rapôrtele comisiunii cenzurătoare.
12. Statorirea bugetului pe a. 1890.
13. Reconstituirea reuniunii pe un period de 3 ani.
14. Propuneri.
15. Prefigerea locului pentru viitorea adunare.
16. Încheerea adunării prin presidiu.

Tullie Roșescu,
președinte.

G. Prigónă,
secretariu,

Varietăți.

* (Ședința publică a societății de lectură „Andrei Șaguna“). Precum în trecut așa și în anul acesta societatea de lectură a elevilor nostri seminariali în presara dîlei s. apostol Andrei a ținut o ședința publică întru memoria marelui arhieru Andrei br. de Șaguna, al cărui nume îl pòrtă această societate. Programul acestei ședințe publice este cunoscut publicului nostru cetitoriu din Nr. 129 al diariului nostru, și acum în ce privește succesul producțiilor, constatăm cu plăcere, că a satisfăcut pe deplin așteptărilor numărului public, ce a participat la această ședință. Constatăm în general, că temele a fost bine alese și adecuate chemării și spiritului, ce trebuie se caracterizeze pe fitorii preoți. Nu voim ca să facem o aprețiere mai detaiata, căci și în aprețierea singuraticelor puncte am veni tot la rezultatul: bine-succes, dar special încât privește „Cuvântul ocașional“ rostit de elevul curs III cler. Elie Cristea trebuie să accentuăm, că a fost acomodat și fôrte bine nimerit. Că producțiunea a multămit așteptările publicului s'a constatat și prin cuvintele Preacuv. Sale dlui archimandrit și vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, lăudând progresul dovedit de această societate.

* (Invitare) Corpul învățătoresc dela scôla capitală gr. or. română din Orăștie invită la Producțiunea „Literară-musicală“, ce se va arangia Duminecă la 3/15 Decembre a. c. în edificiul scôlei gr. or. cu următorul

Program:

1. „Cânt de primăvară“ de F. Bartholdi Mendelssohn, executat de corul micst sub dirigiarea învățătorului Ioan Branga.
 2. Starea bisericii gr. or. din Ardel înainte de venirea metropolitului Andrei baron de Șaguna și în fluința binefăcătoare a acestuia pe toate terenurile vieții noastre“, disertatiune de directorul scôlei George Joandrea.
 3. „Visul meu“, romanță de G. S., cântat solo de învățătorul Const. Baicu și acompaniat cu vióra de I. Branga.
 4. „Satira III.“ de M. Eminescu, declamată de G. N. R.
 5. „Musicanții de Praga“, compoziție de Th. Krause quartet executat de C. Baicu, P. P. Barițiu, G. Joandrea și T. Haneșiu.
 6. „Stosachi“, cântecel comic predat de G. Joandrea.
 7. „Acorduri amoróse“, do K. Frühling, executat de corul micst.
 8. „Pe pământul Turcului“, poesie de George Coșbuc, declamată de învățătorul Cons. Baicu.
 9. „Trecui valea“ de Iacob Murășianu, executată de corul micst.
- Inceputul la 7 ore sêra.

Bilete de intrare: de persoană 30 cr., ér' de familie 50 cr. se pot cãpêta în librăria „Minerva“ și sêra la cassă.

NB. Oferte benevole în favorul elevilor sêraci se primesc cu mulțamită și se vor cuită pe cale diaristică.

Orăștie, în 10 Decembre st. n. 1889.

Corpul învățătoresc.

* (Convențiunea Franciei). Mare senzațiune a provocat scirea din Paris, că Francia nu va încheiă nici o convențiune. Acesta declarațiune o a făcut prim ministrul Tirard în camera senatorilor.

* (Influența rusescă). De cât va timp Rusia e bântuită de bóla epidemică „influența rusescă“ Sute de mii zac pe patul de mórte, doctorii nu sunt de ajuns, căci o parte mare dintre ei sunt loviți de aceea bolă. Spitalele și casele publice sunt pline, îndesuite, medicinele nu ajung și nici nu folosesc nimia. Epidemia i-a dimensiuni tot mai mari spre Vest. Se anunță din Varșovia, că și acolo s'au ivit mai multe casuri. Profesorul din Berlin Leiden a fost chemat ca să petrecă în familia imperială și la cas de îmbolnări să fie la îndemână.

* (Dom Pedro). Fostul împêrat al Brasiliei a sosit la Lisabona și cu tóte că a insistat a nu se face ceremonii la sosirea sa, totuși a fost primit ca un înalt suveran. Se vorbește însă, că a picat în melancolie și că suferă chiar de alternație mentală. Nepotul seu încă suferă și crede, că e urmărit, că s'a făcut o conjurațiune contra lui.

* (Cutremur). Un cutremur tare de pământ s'a simțit în dîlele acestea în Italia sudică. Cutremurul s'a estins și în alte părți asupra Dalmației, Bosniei și Herțegovinei. El a cauzat însă pagube numai în Italia. După Falb ziua de 7 Decembre, în care s'a simțit cutremurul mi tare, a fost o fi critică.

* (Inculpați). O broșură volantă „Bomba“, ce a apêrut în Bêlgradul Serbiei face descoperiri de tot senzaționale. Mai multe persoane de rang înalt sunt acuzate, că au fost mituite cu ocașiunea pertractărei conștruirii drumului de fer. Regele Milan s'au primit două milioane franci și fie-care ministru câte 800.000 franci. Se cere cu insistință punerea sub acuză a fostului cabinet. Ministrul de finanță Rakics a și fost pus sub acuză de scupcină, din cauza esmiterei losurilor pentru tabac.

Avis.

Domnii reprezentanți români, în congregațiunea municipală sibiiană, sunt invitați la o conferință, ce va avé loc *Mercuri în 6/18 Decembre a. c. la 5 ore d. p.* în localitățile casinei române.

Sibiiu, în 11 Decembre, 1889 st. n.

Comitetul clubului.

Invitare.

Deóre-ce periodul de funcțiune al funcționarilor comitatensi municipali aleși în luna Decembre 1883 cu ocașiunea restaurărei generale a funcționarilor pe 6 ani espiră cu 31 Decembre 1889, și Escelenția Sa Domnul ministru r. u. de interne cu înaltul esmis din 14 Octobere 1889, Nr. 67800, a provocat municipiul, să efectueze restaurarea funcționarilor în înțelesul §-lor 79 și 83 ai art. de lege XXI din anul 1886 încă înainte de sfêrșitul anului curent, ca funcționarii noi să-și pótă începe activitatea cu 1 Ianuarie 1890, și deóre-ce membrii comitetului municipal pro 1890, atât cei mai mari contribuabili cât și cei aleși, cari în sensul legii suscitute sunt chemați a efectui alegerile funcționarilor, s'au designat valabil, llustritatea s'a, comitele subst. al comitatului și comite al sasilor, dl conte Andrei Bethlen cu esmisul din 7 l. c. Nr. pr. 514/1889, a defipt ziua acestei adunări generale estra ordinare a reprezentanței municipale a comitatului Sibiiu de ținut în sala mare din edificiul comitatens spre constituire și efectuarea alegerilor funcționarilor pe 19 Decembre 1889 la 9 ore înainte de amêși.

Aducând acesta la cunonștință, imi iau voe a invită cu toată stima pe p. t. domni membrii ai comitetului municipal la adunarea generală ficsată și a statorii totdeodată următorea

ordine de și;

1. Constituiriunea comitetului nou municipal al comitatului.
2. Esmisului înaltului ministeriu r. ung. de interne în cauza efectuării restaurărei generale a funcționarilor comitatensi Nr. 19397.
3. Alegerea funcționarilor comitatensi de ales (în înțelesul §-lui 79 al art. de lege XXI din anul 1886). Nr. 22665.
4. Alegerea de 5 membri în comitetul permanent pe un an (§ 4 al art. de lege VI din anul 1876). Nr. 22636.

5. Alegerea de 20 membri în comitetul permanent pe 3 ani (§ 48 al art. de lege XXI din anul 1886 și § 2 din regulamentul). Nr. 22641.

6. Alegerea de 26 membri în comitetul central electoral pe 3 ani. (§ 18 și 20 al art. de lege XXXIII din anul 1874.) Nr. 22642.

7. Alegerea de 5 membri în comisiunea verificătoare pe un an. (§ 25 al art. de lege XXI din anul 1886.) Nr. 22644.

8. Alegerea de 5 membri în comisiunea de revisiune pe 3 ani. (§ 43 al art. de lege XXI din anul 1886.) Nr. 22643.

9. Alegerea de 15 membri în comisiunea sãnitãrã pe 3 ani (§ 163 al art. de lege XIV din anul 1876.) Nr. 22645.

10. Alegerea de 12 membri în comisiunea statisticã pe 3 ani. (§ 6 al art. de lege XXV din anul 1874.) Nr. 22635.

11. Alegerea pe 6 ani a comisiunii centrale și comisiunilor cercuale pentru cultivarea vitelor în sensul § 11 din statutul comitatens despre cultivarea vitelor. Nr. 22666.

12. Alegerea de 2 membri în comisiunea administrativã a institutului de pensiune al funcționarilor comitatensi (§ 6 din statute) pe 6 ani. Nr. 22667.

13. Alegerea de 2 membri în comisiunea de esaminare a notarilor comunali pe 3 ani. (§ 6 al art. de lege 1 din anul 1883 și § 2 din statut.) Nr. 22668.

14. Alegerea de 10 membri în comisiunea economicã a comitatului pe 3 ani. (p. 6 al concludului Nr. 68/1886.) Nr. 22669.

15. Alegerea de 7 membri în comisiunea pentru clãdirea de cãi ferate pe 3 ani. (p. 5 din același statut) Nr. 22670.

16. Alegerea de 6 membri în comisiunea pentru cultura poporului pe 3 ani. (§ 3 din statutul comitatens.) Nr. 22671.

17. Alegerea a lor 3 preșidenți ai comisiunilor pentru asentarea cailor pe 1 an. (§ 6 al art. de lege XX din anul 1873 și ord. min. din anul 1888.) Nr. 22672.

18. Alegerea de 2 membri ordinari și 2 membri suplenți în comisiunea de reclamare în afaceri de dare pe 3 ani. (§ 30 al art. de lege XLIV din anul 1883.) Nr. 22673.

19. Alegerea substitutului vice-comitelui comitatens pentru efectuarea alegerii funcționarilor orășenesci. (§ 72 al art. de lege XXII din anul 1886.) Nr. 22674.

20. Alegerea substitutului presidentului sedrii orfanale comitatense. (§ 182 al art. de lege XX din anul 1877.) Nr. 22675.

21. Alegerea substitutului fiscalului comitatens pe 1 an. (§ 55 al art. de lege VI din anul 1876.) Nr. 22676.

Sibiiu, în 9 Decembre, 1889.

Gustav Thalmann,
vice-comite.

Din public.*)

Gherla, în 6 Dec. st. n. 1889.

Dle redactor! Ve rog să binevoiti, a publică în fôia ce o redactați aceste rânduri:

În Nr 125 al „Telegrafului Român“ dl O face o recensiune la „365 anedocte și glume“ edate de mine. Nu știu cine este dl O, dară me simt deobligat pentru atențiunea, ce domnia-sa dă acestei cărți prin recensiunea cea obiectivă și esactă.

Numai la un punct mi permit a face modesta reflexiune. Dl O. afirmă, că la Nr. 278 se dîce, că animalele au rațiune.

Lucrul stă așa: Micuțul copil intrăbă pe tatăl seu, că drept este acea ce i-a spus muma, că animalele au rațiune?

Tata îi răspunde: „Așa este, acesta este un lucru fôrte frumos, mama ta este o femeie fôrte rațională“.

Ca și când ar fi dîs, este un animal cu rațiune. Tocmai aci dară e sarcasmul, în acesta zace gluma. Altfeliu nici ar puté fi gluma.

Pentru celelalte erori descoperite îi sum mulțamitoriu dlui O.

Primiți etc.

Titu V. Gheja.

*) Pentru cele publicate sub rubrica acesta redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 12 Decembre 1889.

	Viena	B.-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur ung. de 4%	401.—	401.10
Ațiuni de bancă de credit ung.	333.50	334.—
Gabin	5.58	5.58
Napoleon	9.33	9.34

Nr. 334/889

[239] 2-3

CONCURS.

In conformitate cu conculsul ddo 12 Novembre a. c. pt. prot. 145 al comitetului subsemnat, se crează din suma de fl. 412.01 cr. și din interesele acestei sume, ce s'a transpus comitetului din fondul desființării societății academice „pentru spriginirea juristilor sëraci” din Sibiu, 4 ajutóre egale pentru 4 tineri români născuți în Transilvania, cari vor dovedi, că studiază drepturile ca ascultători ordinari și cu succes deplin satisfăcătoriu la una din universitățile din patrie. Pentru conferirea acestor ajutóre se escrie concurs cu termenul până la 31 Decembre n. 1889.

Cererile au să fie înaintate: „Comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura

poporului român în Sibiu, strada morii (Mühlgasse) Nr. 8.

Sibiu, din ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 12 Novembre, 1889.

G. Barițiu, Dr. I. Crișian, președinte, secretariu II.

4519 sz. polg. [240] 1-3 Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék ezenel közhírré t-szi, hogy nagyküllő megyébe kebelezett Muzsna község határa általános tagosításának megengedhetősége kérésében tárgyalási határidőül 1890 évi Január hó 31 napjának d. e. 9 órája Muzsna község házához kitűzetik, mikorra az összes érdekeltek azon figyelmeztetéssel idéztetnek meg, hogy a birtokrendezési utasítás értelmében a meg nem jelenő felek ugy tekintetnek, mint a kik a tagosításba beleegyeztek és hogy a kérés 1-ső példányát ezen törvényszéknél megtekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1889 October 14-én tartott üléséből. Nagy Lajos, elnök. Márai, jegyző.

Chiar acum a eșit de sub tipariu: [241] 1-5

Directoriuul sau ordul oficiului divin pe anul 1890,

de cunoscutul nostru literat Ioan Boroșiu, paroch gr.-cat. și asesor consistorial.

Scopul acestui op este a înlesni observarea practică a prescrișelor rituale ocurente la funcțiunile sacre în decursul anului viitoriu. — Ca acest scop să se pötă ajunge, Directoriuul este compus așa, încât începând dela 1 Ianuaru stil. vechiu în paralelă cu calendariul civil pentru fie-care Duminecă, sêrbătóre ori altă și normală în mod continuativ și în ord sistematic sunt coadunate tôte prescrișele tipicuii, câte în cărțile rituali sunt împrăștiate. Din coadunarea acestora fie-care — la prima vedere — pöte cunöșce cum este de a se împlini oficiul înseratului, mâncatului, sântei liturgie și altor funcțiuni rituali-sacre etc. Prețulu unui esemplariu espedat franco costă 45 cr., 5 esemplare procurate deodată costă franco 2 fl. v. a.

A se adresa la „Cancelaria Negruțiu” în Gherla (Szamos-Ujvár).

Spre evitarea Insolvenției

a fost necesită o fabrică vienesă de rufe Jäger-iane a vinde cu preț bagatel marele seu magazin de articuli de ăst soi; și nóue ne a succes a i cumpără acest magazin mai pe nimica și așa am compus

Adjustări de earnă pentru domni, dame și copii,

cari le dăruim cu un preț pe jumătate ori pe a treia parte. De voesci să rămâni sănătos nu întârziă a-ți comandă următórele escelente

Rufe Jäger-iane I^{ma}

deóre-ce ele în urma împărțirei egale a căldurei pe corp, resistă necondiționat înfluințelor păgubitóre ale timpului.

Table with 2 columns: Grupul I. pentru domni and Grupul II. pentru dame. Lists items like jacheta, ismeana, pareche, etc. with prices. Includes Grupul III. pentru băieți și fetițe dela 6-12 ani.

Pecătuesce ori-cine, care nu se folosesc de această ocașiune. Espedarea se face prelungă trimiterea prețulu ori cu rambursă postală. — Acela care comandăză tôte trei grupurile și trimite înainte prețulu lor, primesce marfa scutiță de porto. — Ne rugăm a se indică dacă p. rsona e mare ori mică. J. Steiner & Comp. Budapester Waaren-Export [136] 5-12 Budapest III. Lajosgasse 181.

Tabela zonelor pentru căile ferate din Transilvania și giur.

Large table with columns for train types (Prețurile pentru trenuri accelerate, Prețurile pentru trenuri de persoane) and various zones (Zona I, II, III, etc.). Rows list stations like Arad, Blăș, Huedin, etc.

Tarifulu de bagagiu pentru fie-care singuratic pachet inclusive tacsă de manipulație:

Table with 3 columns: Zona I-III, Zona IV-VI, Zona VII-XIV. Rows show weight ranges (1-50, 51-100, 101 și mai mult) and corresponding prices.

Lădi mai mari pachetate neguțătoreșce nu se primesc spre transportare ca bagagiu.